

наша слова

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 39 (1034) 28 ВЕРАСНЯ 2011 г.

На Ушаччыне дарожныя знакі будуць беларускамоўныя

КУП «Віцебскаблдэрбуд»
ФІЛІЯЛ «УШАЦКАЕ ДАРОЖНАЕ
РЕМОНТНО-БУДУЎЧЧАЕ УПРАВЛЕНИЕ № 105»
вул. Калиніковая, 40, 211486, г.п. Ушачы.
Телефон: (02158) 2-16-86, факс: 2-17-67
E-mail: obd@vibl.dpr.kz; УНП 390079874
РН 39/2012/02/1756, МФО 150001648
в ф-зе № 216 АСБ «Беларусбанк» г. Пінск

10.08.2011 № 39
11 № 11-71 11.07.2011г.

КУП «Вітебскоблэртрой»
ФІЛІЯЛ «УШАЦКОЕ ДАРОЖНОЕ
РЕМОНТНО-СТРОІТЕЛЬНОЕ УПРАВЛЕНИЕ № 105»
ФІЛІЯЛ «УШАЦКОЕ ДРСУ № 105»
ул. Калиніковая, 40, 211486, г.п. Ушачы.
Телефон: (02158) 2-16-86, факс: 2-17-67
E-mail: obd@vibl.dpr.kz; УНП 390079874
РН 39/2012/02/1756, МФО 150001648
в ф-зе № 216 АСБ «Беларусбанк» г. Пінск

Грамадзяніну Воранаву У.
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны”
г. Мінск, вул. Румянцева, 13

Філіял Ушачкае ДРБУ № 105 на Ваш зварот па пытанні напісання назваў населеных пунктаў на аўтамабільных дарогах у раёне паведамляе, што ў Рэспубліцы Беларусь дзяржаўнымі з’яўляюцца як беларуская, так і руская мовы. Паводле СТБ 1140-99 “Знакі дарожныя. Агульныя тэхнічныя ўмовы”, надпісы на знаках, паказаны ў першым абзасы п. 4.1.17., могуць наносіцца на рускай або беларускай мове. Паводле загаду № 04/60 ад 12.01.2010 г. КУП “Віцебскаблдэрбуд” надпісы на знаках, якія ўстаноўліваюцца на нарава, з 01.10.2010 г. наносіцца толькі на беларускай мове. Усталёўка знакаў з надпісамі на рускай мове з каstryчніка 2010 года спынена. Замена існых знакаў будзе ажыццяўлена паступова, у працэсе іх зноса.

Пры нязгодзе з дадзеным адказам Вы можаце абскардзіць яго ў адпаведнасці з арт. 14 Закона Рэспублікі Беларусь “Аб зваротах грамадзян” ад 06.06.1996 г. у КУП “Віцебскаблдэрбуд”.
В. А. начальніка А.І. Коцур.
(Пераклад з расейскай мовы.)

Менская гарадская канферэнцыя ТБМ

22 верасня ў Менску адбылася справаўдзачна-выбарчая канферэнцыя Менской гарадской арганізацыі ГА “ТБМ імя Ф. Скарыны”.

На канферэнцыі старшыней Менской гарадской арганізацыі ГА “ТБМ імя Ф. Скарыны” на наступны тэрмін выбрали Алену Анісім.

Наш кар.

Камп’ютар навучылі размаўляць па-беларуску

У Акадэміі навук за-
варшацца распрацоўка сінтэ-
затара беларускай мовы. Гэтая
праграма зможа агучваць лю-
бы беларускі тэкст, набраны на
камп’утары.

- Мы ўжо распрацавалі
такія сістэмы для расейскай і
польскай мовы, а цяпер займа-
емсяся якука мовою, - распавя-
ляла журналістам Лілія Цы-
рульнік, якая выконвае абавяз-
кі загадчыка лабараторыі рас-
пазнанні маўлення.

На ейную думку, праг-
рама можа выкарыстоўвацца
для дапамогі сліпым людзям,
читання электроннай пошты і
агучвання аўдыёкніг. Ствара-
льнікі праграмы ўжо распраца-
валі тэхналогію, якая зможа ап-

рацаўаць аўдыёзапіс, зроблены
любым голасам. Пасля гэтага,
паводле Ліліі Цырульнік, праг-
рама загаворыць інтанаци-
ямі і тэмбрам любога кліента.

Малодшы навуковы
супрацоўнік Юрась Гацэвіч
займаецца менавіта беларус-
комоўным сегментам. «Найбольш
складана працаўаць з рознымі
скарачэннямі, абрэвіятурамі і
датамі. Мы дапаўняем слоўнік,

які нам дала лабараторыя камп’ютарнай лінгвістыкі БДУ», -
тлумачыць ён.

У якасці прыкладу таго, як будзе гучыць надрукованы тэкст, стваральнікі дэ-
манструюць аўдыёзапіс верша Якуба Коласа «Мой родны кут». Голос у запісе належыць
былому загадчыку лабараторыі Барысу Лабанаву.

Наш кар.

беражы лес - чытай кнігі на camunikat.org

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

120 гадоў з дня нараджэння Аркадзя Смоліча

СМОЛІЧ Аркадзь
Антонавіч (29 верасня 1891,
в. Бацэвічы Менскай губ., ця-
пер Клічаўскі раён Магілёў-
скай вobl. — 17 чэрвеня 1938,
НКУС Омск, РСФСР) — дзеяч
беларускай нацыянальна-
дзяржаўнага адраджэння, вуч-
чоны ў галіне эканомікі, сель-
скай гаспадаркі, картаграфії,
географії. Прафесар (1927).

Нарадзіўся ў сям’і свя-
тара. Скончыў Менскую духоўную семінарыю (1905),
Нова-Александрыйскі інсты-
тут сельскай гаспадаркі і леса-
водства ў Пулавах (Польшча,
1916), вучыўся ў Кіеўскім палі-
тэхнічным інстытуце. З 1910
года сябар Беларускай сацыя-
лістычнай грамады (БСГ). На
канферэнцыі БСГ у чэрвені
1917 увайшоў у склад яе часо-
вага ЦК, быў рэдактарам газе-
ты «Грамада». Уздзельнік Усе-
беларускага з’езду 1917 ў
Менску.

У 1918 Аркадзь Смо-
ліч стаў адным з ініцыятаў
абвяшчэння Беларускай Наро-
дной Рэспублікі. У 1-m урадзе
(Народным Сакратарыяце)
БНР Смоліч займаў пасаду
народнага сакратара асветы.
Пасля распаду БСГ разам з
іншымі бел. дзеячамі ў кра-
савіку 1918 арганізаваў Бела-
рускую сацыял-дэмакратыч-

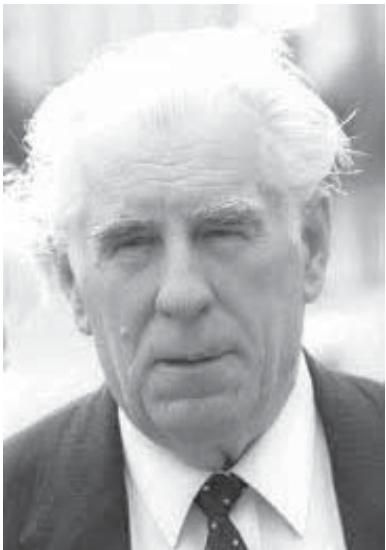
ную партыю, аўтар прак-
екта яе праграмы, адзін
з тэарэтыкаў беларус-
кай сацыял-дэмакратыі.
У 1918 знаходзіўся ў
Гародні, у час паўто-
рнага наступлення пал-
якаў на Беларусь (вера-
сень 1920) пераехаў у
Вільню. Уздзельнічаў у
стварэнні Таварыства
беларускай школы і быў
яго першым старшынём,
працаўаў настаўнікам у
Віленскай беларускай
гімназіі. Вярнуўся ў
Менск з дазволу ўраду
Савецкай Беларусі ў
жніўні 1922. Працаўаў
загадчыкам планава-эка-
номічнага аддзела Наркамата
земляробства БССР. Адначас-
ова з 1923 дацэнт, прафесар
(1927) і загадчык кафедры ў
БДУ. З 1925 намеснік старшыні
Інбелкульта, кіраўнік сельска-
гаспадарчай секцыі і камісіі па
районаванні БССР, быў стар-
шынём Цэнтральнага бюро
краязнайства.

У 1928 абраны правад-
зейным членам Рускага геа-
графічнага таварыства, уз-
народжаны (1930) яго Малым
залатым медалём. Пачынальнік
айчыннай географічнай науки,
аўтар першага акадэмічнага
падручніка «Географія Бела-

руся» (1919; 4-e выд., 1993). З
1929 член Прэзідіума БелАН.

Арыштаваны 26.6.1930
на справе «Саюза вызвалення
Беларусі». Сасланы на 5 гадоў
у Осу Пермскай вobl., потым
у Ішым Цюменскай вobl.
Вызвалены ў жніўні 1935. Зноў
арыштаваны ў ноч з 17-18.6.-
1937. Паводле расшэння тройкі
УНКУС па Омскай вobl. пры-
гавораны да расстрэлу, рас-
страляны ў Омскай турме
17.6.1938. Па 1-m прыгаворы
рэабілітаваны Вярховым судом
БССР 10.6.1988, па 2-m прэзідымам Цюменскага абл-
ласнога суда — 9.2.1957.

НІЛУ ГІЛЕВІЧУ - 80

Боцева (1986).

Нарадзіўся ў ся-
лянскай сям’і. Першы
гады пасля Вялікай Ай-
чыннай вайны працаўаў
паштальёнам у калгасе. У
1951 годзе скончыў Мен-
скую педагагічную вучэ-
льню. Апошні год наву-
чання (1955—1956) спа-
лучаў з працай настаў-
ніка ў адной са школаў
Менска. У 1956 годзе
скончыў філалагічны
факультэт Беларускага дзя-
ржаўнага ўніверсітэта

(спецыяльнасць: «бела-
руская і расейская мова
і літаратура»), а пасля
аспірантуру пры ім. Ся-
бар Саюза пісьменнікаў
БССР з 1954 году. Кандыдат
філалагічных навук, прафесар
(у 1963 годзе ў Менску аба-
ранаў кандыдацкую дысерта-
цию па тэме «Паэзія „Малад-
няка“». У 1958—1963 гадах
працаўаў літаратурным кан-
сультантам газеты «Звязда». У
1960—1986 — супрацоўнік
кафедры беларускай літара-

туры БДУ. У 1980—1989 —
першы сакратар праўлення
Саюза пісьменнікаў БССР. З
1989 па 1997 — старшыня рэ-
спубліканскага Таварыства
беларускай мовы імя Ф. Ска-
рыны. Першы рэдактар газеты
ТБМ «Наша слова». З чэрвеня
1990 — старшыня пастаяннай
Камісіі Вярхоўнага Савета
БССР па адукацыі, культуры і
захаванні гістарычнай спадчы-
ны. Дэпутат Вярхоўнага Савета
БССР (1985—1990). У 1990
годзе быў абраны народным
дэпутатам БССР. Сябар Прэзі-
дыму Вярхоўнага Савета БССР.
Як народны дэпутат
БССР і Сябар Прэзідыму
Вярхоўнага Савета БССР вы-
ступаў супраць плану закону
аб дзвюхмоўі (аб наданні
расейскай мове статусу дзяржаў-
най).

Сакратарыят ТБМ,
рэдакцыя газеты “Наша слова”
шчыра віншуець Ніла Симо-
новіча з 80-годдзем і зычаць
сілаў і здароўя дзеля Беларусі.
(Пра Н. Гілевіча чы-
таіце на стр. 2-3.)

Захавальнік і абаронца беларускасці

30 верасня - 80 гадоў Нілу Гілевічу

* * *

У кожнага паэта ёсьць свая галоўная, запаветная тэма. У Ніла Гілевіча гэта - Беларусь. Кожны яго верш, па сутнасці, гэта шчырае прызнанне ў любові, малітва за зямлю бацькоў, за Беларусь!

*Край мой Беларускі, край!
Дай мне наглядзеца, дай!
На твае на пожні,
На лугі ды рэкі,
Каб у час апошні
Ўзяць з сабой навекі, -
Дай жа наглядзеца, дай!*

Ніла Гілевіча заслужана называюць абаронцам роднага слова, бо цяжка назваць другога чалавека, хто здолеў бы столькі зрабіць для беларускай мовы.

*Я ты дорага мне, моя родная мова!
Мілагучнае, звонкае, роднае слова!
Ты калісці з калыскі мяне падымала
І вучыла ў бацькоў на руках гаварыць.
У жыцці май слова найпершае "мама"
І цяпер для мяне сама міла гучыць.
Я на літарах родных вучыўся чытаць,
І буквар для мяне быў жыцця палаўнай.
Быў шчаслівы я роднаю мовай сказаць
Першы раз: "Беларусь, моя Маці - краіна!"
І цяпер для мяне ты з усіх прыгажэй,
Хоць, я ведаю, мовау на свеце нямала,
І з усіх песняроў мне мілей і бліжэй
Роднай мовы пясня - неўміручы Купала ...*

Гістарычнае бяспамяцтва, нацыянальны ніглізм, на думку паэта, павінны саступіць месца сапраўднаму патрыятызму, які گрунтуюцца на адчуванні ёднасці з культурай свайго народа, крэўнай сувязі мінулага, сённяшняга і будучага нашай зямлі.

Мы ўзышли не з насення, *што ветрам занесена,*
Мы не дзікай травы самарослья парасткі.
У глыбініх зямлі, герайчайні песеннай,
Нашых душ карані — з вузлякамі упартасці.
Сокам вотчынных гоняў ад роду мы ўспоены,
Сонцам родных нябес

*мы з маленства аблашчаны,
Як асілкі-дубы над дніпроўскімі поймамі —
Падёнаныя часам нашчадкі і пращуры.*

Мы на золку далёкім ардзе не скарыліся,
Славай Грунвальда выйши ў вялікія ратнікі.
Нас будзіў да свята

*стук друкарань скарынінскіх.
Да братоў мы гарнуліся сэрцамі братнімі.
Каліноўскі дарэшты пазбавіў нас кволасці —
Веру-мужнасць свою*

*завяшчаў нам з-пад вісельні.
З гнейнай лірай Кулалы і з эпасам Коласа
Мы спазналі сябе і свой голас узвыслі.
Гэтай повязі кроўнай, якой мы прывязаны*

*Да бацькоўскай зямлі,
не парвуль, не растурзаюць*

*Аніякія буры-вятры непрыязныя —
Нашы сэрцы ад іх*

*толькі больш загартуюца!
І як вечна вясне святкаваць тут агледзіны,
Мовай радасці з долам і небам гамонячы, —
Так і нам у вяках тут, з братамі-суседзямі,
Жыць і верыць улёс незахмарана-сонечны.*

* * *

*Нам разам трывіцаць. Мы стаім на кладцы.
Яна свавольна туфелькі зняла,
Падаўшы мне далонь, каб не сарвацица,
Сцюдзёны хвалій ногі абдала.
Пасля... Пасля: "Шчасліва заставацца!"
І без мяне да берага пайшла.
На белай кладцы мокрыя слядкі -
Я першай песні мілья радкі.*

Сапраўдны паэт, Ніл Гілевіч стварыў па мастацку бездакорныя вершы не толькі пра першую любоў, але і пра хаканне неверагоднай моцы, прыгажосці, кранальнасці, глыбіні, якое перажываюць ужо немаладыя людзі. Ніна Іванаўна Гілевіч - муз паэта, жонка, маци, настаўніца, філолаг - пражыла годнае, цікавае, змястоўнае жыццё. Яе вобраз назаўсёды застаўся ў вершах са зборнікаў "І плямы на табе няма" і "На флейце самоты" прысвечаных народным паэтам Беларусі Ніне Іванаўне, жонцы, з якой ён пражыў амаль 50 гадоў. Паўвеку побач з

паэтам, паўвеку духоўнай ёднасці, сяброўства і хакання...

*"Ты - мой!"
Гарэліва сказали вочы,
Не знаючы,
Што гэтым словам моц*

*Даецца толькі пад уладай ночы,
Як на калінавы узыдзеши мост
І ўхопіціся за морак,
Каб не ўласці -*

Калі загойдаецца пад табой,

І на мяжы бяспамяція,

Ад ішасці,

Запрымаўляеш горача:

"Ты - мой!"

Ты - мой! Ты - мо-ой!

Ты - мо-о-ой!..."

*Жыць і хакаць, або хакаць і жыць –
Адно і тое ж. Покуль я хакаю –
Я і жыву. Гэсты свет прымалю
Таму, што ў сэрцы дзень і нач гучыць
Мелодыя наўтырыгажэшай песні,*

З якой мяне павек не разлучыць.

*І пераходзячы быцця мяжу,
Наўрад, наўрад, наўрад ці я скажу:
Бывайце, хмаркі ў роным паднябесі!
Бывайце, птушкі ў росным майскім лесе!*

Бывайце, зёлкі-краскі ў лузэ веснім! –

Я не паспею гэта ўсё сказаць,

Бо зноў і зноўку буду паўтараць,

Па самае апошнія ўздыханне:

Бывай, бывай, бывай, маё хаканне!

* * *

Выступаць з вершамі ў друку Ніл Сымонавіч пачаў у 1946 годзе, а ў 1957 годзе выйшаў першы зборнік "Песня ў дарогу" - гэта паэтычны маніфест студэнтаў-рамантыкаў 50-х гадоў. З таго часу і па сённяшні дзень у розных літаратурных жанрах паэтам напісаны каля восьмідзесяці кніг.

Кнігі павілі "Песня ў дарогу" (1957), "Прадвесне ідзе па зямлі" (1959), "Неспакой" (1961), "Бальшак" (1965), "Перазовы" (1967), "Лісце трывутнікі" (1968), "А дзе ж тая крынічанка" (1972), "Запаветнае" (1975), "Актавы" (1976), "Святылын" (1984), раман у вершах "Родныя дзеци" (1985), "Як дрэва карэннем" (1986), "Повізъ" (1987), "Жыта, сосны й валунны" (1990), "Талісман" (1994), "На высокім алтары" (1994), "Вечны матыў" (1994), "Любод прасветлай. Роздумы ў вершах і прозе аб роднай мове" (1996), "...І плямы на табе няма" (2003), "На флейце самоты" (2004).

Зборнікі сатыры і гумару "Званковы валет" (1961), "Да новых венікаў" (1963), "Ці грэх, ці два" (1970), "Як я вучыўся жыць" (1974), "Русалка на Нарачы" (1974), "У добрай згодзе" (1979), "Кантара" (1989), "Дыялог на хаду" (1990).

Зборнікі вершаў і пэм для дзяцей "Сцяжок на мачце" (1959), "Сіні домік, сіні дом" (1961), "Зялёны востраў" (1963), "Даждж-грыбасей" (1966), "Загадкі" (1971), "Калі рана ўстанеш" (1984), "Добры чалавек" (1987), "Мой белы дзень" (1992), "Шчаслівы хвільні" (2001).

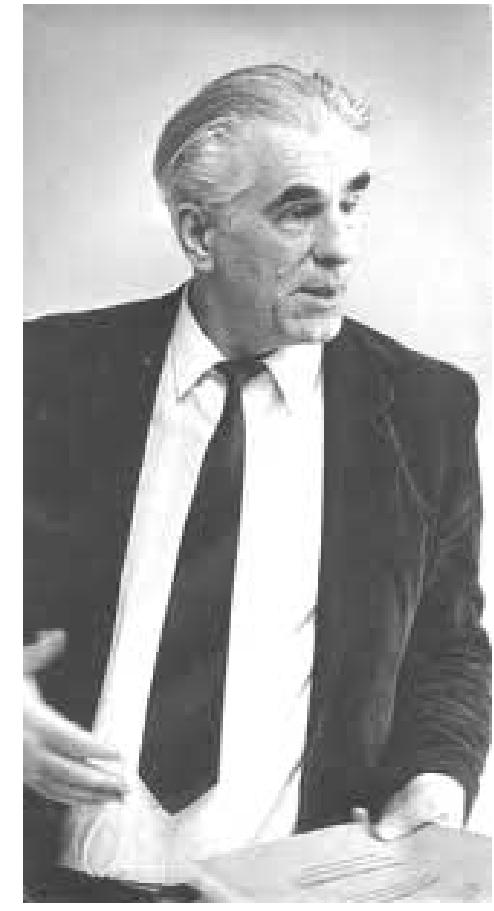
Зборнік п'ес "Начлег на буслянцы" (1980), "Выбраныя творы" ў двух тамах (1981), і аповесць "Перажыўшы вайну" (1988).

Ніл Гілевіч - аўтар шматлікіх кніг па літаратуразнаўству і фалькларыстыцы, укладальнік і навуковы рэдактар фальклорных зборнікаў "Песні сямі вёсак" (1973), "Песні народных свят і абраду" (1974), "Лірчычныя песні" (1976), "Лірка беларускага вяселля" (1979), "Народныя казкі, байкі, апавяданні і мудраслоў" (1983), публіцыстыкі «У гэта веру» (1978), «Удзячнасць і авабязкі» (1982), «Покліч жыцця і часу» (1983), «Годнасць, сумленнасць, мужнасць» (1988), «Вяртанне і працяг» (1990), «Выбар» (1993), «Як не спыніць узыходу сонца...» (1993). "Толькі мы самі. Публіцыстыка 1995-2005" (2005).

Пераклаў на беларускую мову творы звыш 400 славянскіх паэтаў і пісьменнікаў (балгарскіх, славенскіх, сербскіх, украінскіх, польскіх, рускіх, лужыцкіх і інш.).

З 2003 года выдаеца збор твораў Ніла Гілевіча ў 23 тамах.

Ганна Бутчак, метадыст аддзела бібліятэчнага мартынгу Лідскай ЦРБ імя Янкі Купалы.

Напярэдадні юбілею народнага паэта Беларусі Ніла Гілевіча я звярнулася да людзей мне знаёмых і незнамых з пытаннем: "Ці ведаеце вы, хто такі Ніл Гілевіч, і як адбылося ваша знаёмства з яго творчасцю?"

Мушу зазначыць, што імя Гілевіча вядома беларусам. І нават тыя, хто яго не веда, хто зусім не цікавіца літаратурай, песню "Вы шуміце, шуміце, нада мною, бярозы" змаглі праспіваць, толькі што лічылі яе народнай. Людзі старэйшага пакалення помніць "Сказ пра Лысую гару", які перадрукуюваўся, перапісваўся ад рукі і перадаваўся знаёмым. Бадай што не было такім сям'і ў Беларусі, у якой не чыталі б гэты твор. Найбольш цікавыя адказы на мае пытанні я прывяду тут.

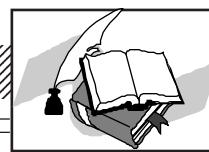
Ала Маскалькова, архітэктар: "Да творчасці Ніла Гілевіча я прыйшла праз песню "Вы шуміце, шуміце нада мною бярозы". Маю ўвагу на яе звярнену мужу: "Ты паслухай, паслухай, якія слова!" Пазіція я наогул не цікавілася. Не было з ёю ў мяне ўзаемнасці. А тут услыхалася. Як жа хораша! Асабліва мяне ўразілі радкі: "...недаспелай травы..." і "... я здарожыўся трохі...". Гэта ж трэба так сказаць аб траве: "недаспелай". А "здарожыўся"? Не, не стаміўся, а "здарожыўся". Я схадзіла ў кніжную краму і купіла кніжку Гілевіча, якая была на паліцы. А там - раман у вершах "Родныя дзеци" і пэмы: "Сто вузлou памяці", "А дзе ж тая крынічанка", "Паланэз Агінскага" і іншыя. Усё чыталася лёгкага і зікавасцю. І мае адносіны да пэмі змяніліся. Я зараз успрымала яе душою. І дзякую вялікі за гэта Нілу Гілевічу. Яго пэмі змяніла мае адносіны і да роднай мовы, я стала карыстацца ёю".

Святлана Станкевіч, вучаніца: "Ніл Гілевіч - беларускі пісьменнік. З яго творчасцю яшчэ не знаёма, але мы будзем вывучаць у дзясяткім ці ў адзінаццатым класе".

Жураўлёва Жанна, студэнтка: "Ніл Гілевіч адзін з самых маіх любімых паэтаў. Я ў захапленні ад яго вершаў, ад рамана ў вершах "Родныя дзеци". Я жадаю јму здароўя".

Алена Асадчая, настаўніца: "Я вучылася яшчэ ў школе, калі пачула песню "Шлях да Беларусі" ў выкананні "Сяброў". Мне вельмі спадабалася, але я не ведала, каму належыць слова. Потым мне трапіўся адзін томік Ніла Гілевіча, у якім быў верш "І ўсё-такі дойдзем...". Так я даведалася, на чые слова напісана песня".

Раіса Селязнёва, вахцёр: "З творчасцю і асабою Ніла Гілевіча я пазнаёмілася ў пеўядычных выданнях - я люблю чытаць газеты і часопісы - ведаю грамадзянскую пазіцыю Гілевіча і падзяляю яе. Для мяне вельмі близкая і зразумелая яго мова. Сёлета ў нас на гасцях былі амерыканцы. Ім вельмі хадзелася паслухаць нашыя беларускія песні. І першая песня, якая прыйшла мяне на памяць, была "Вы шуміце, шуміце нада мною, бярозы". Амерыканцам вельмі спадабалася - душэўная песня і ўспрымаеца як народная".

ВЯЛІКІ ДЗЯКУЙ ЗА ТОЕ, ШТО ВЫ ЁСЦЬ!

Базыль Камароў, мастак: "Ніла Гілевіча я бачыў на вяселлі свайго сябра. (паэт выдаваў замуж свою "родненку" пляменніцу", - Т.А.). Даўно гэта было. Але мне запомнілася, як Ніл Сымонавіч сядзеў, падпёршы далоняю галаву, і раптам зацягнуў: "Ой, сівы конь бяжыць". Голос дужы і прыгожы. Я і сам люблю гэту песню. Ужо колькі гадоў прайшло, а я часта ўспамінаю, як ён спявав. З яго творчасцю я знаёміуся паступова".

Аляксей Карпенка, студэнт: "Ніл Гілевіч, гэта чалавек, на якім трываеца беларусчына".

Алена Чумарава, гісторык: "З маастацкімі творамі Ніла Гілевіча я знаёма. Мне хочацца падзяліцца ўражаннямі ад 19 тома (збор твораў у 23 тамах), дзе пададзена фалькларыстыка (песенна творчасць беларускага народа). Гэтая кніга вельмі цікавая і карысная шырокаму колу чытачоў. У ёй створаны чароўныя вобразы народа-творцы. Я ўспомніла сваё дзяцінства, бабуліны калыханкі. Мне захадзела звярнуцца да тых аўтараў, на якіх спасылаецца Ніл Гілевіч. Я цалкам згодна з думкай аўтара, што народныя песні павінны быць важным сродкам выхавання ў школе".

Далучаюся да гэтай думкі і прыгадаю адну гісторыю сённяшняга часу. Яе мне расказала наша суайчынніца, якая выйшла замуж за галандца. I вось калі яна чакала першынца, свякруха прынесла книжку галандскіх народных дзіцячых песень і навучыла яе ён співаць. Потым папрасіла праспіваць беларускія. I вельмі здзівілася, бо нявестка ўспомніла толькі адну песню з тэлеперадачы "Калыханка", забылася нават на пацешкі: "Ласачка", "Кую, кую ножку", якія вельмі любіла ў дзяцінстве. Адчувала яна сябе ў гэтай сітуацыі ніякавата.

Тамара Цыганкова, пенсіянер: "Як жа мне не ведаць Гілевіча, калі я ўжо 36 гадоў хаджу закаханая ў яго замовы і гумары, дзякуючы яму, пабачыла свет: за 17 гадоў з народным ансамблем "Медуніца", дзе я чытала беларускі гумар, мы аб'ездзілі ўсю Беларусь, пабылі ў Польшчы, Германіі, Галандії, Бельгіі. А знаёмыства маё з творчасцю Гілевіча адбылося так: у 1975 годзе ў Магілёў прыехала Менская філармонія, і я пачула замовы ў выкананні артыста Сакалова. Мяне так яны ўзрушылі, што я пабегла за кулісы: дзе, пытаясь, мне знайсці гэтыя замовы? А ён так прости: "Вазьміце ў бібліятэцы кнігу Ніла Гілевіча "Да новых венікаў". Кнігу я знайшла і пачала завучваць замовы на памяць і ўдзельнічаць з імі ў конкурсах. Мяне заўважылі і запрасілі ў "Медуніцу". Ведаеце, я ж пісала Гілевічу і пыталася, дзе знайсці яшчэ добрыя беларускі гумары. I ён мне адказаў. Мяне вельмі ўразіла слова "чуся" з таго пісъма: "Вельмі чусяся перад Вамі, што не змог адразу адказаць". Мова ў Гілевіча сакавітая, народная".

Потым я набыла раман у вершах "Родны дзеці". Гэта ж чуд, а не раман. Адночы чула, як урыўкі з рамана чытаў адзін капитан ДАІ. Зала зацікаўлена адгукалася. Я ўздзячна Нілу Гілевічу за тое, што яго творчасць прынесла мне столькі щаслівых момантаў, столькі аплодысменту і ўпрыгожыла мae ўзыщё".

Мікола Яцкоў, сябар Саюза беларускіх пісменнікаў, кампазітар: "Не прости ведаю, хто такі Ніл Гілевіч, я знаёмы з ім асабіста і гарануся гэтым знаёмыствам. Я напісаў каля 30 песен на яго слова. Помню, як 10 гадоў таму, у сакавіку 2001-га, я пераступіў парог яго кватэры ў Менску. Ніл Сымонавіч сустрэў мяне ветліва, з удзячнасцю прыняў ноты песен і іх гучанне на аўдыёкасете. I як потым высветлілася, даволі часта слухаў яе. I была цікавая размова пра літаратуру, пра песеннасць беларускага народа, пра асаблівасці народнай самасвядомасці".

Дарэчы, музыка на вершы Ніла Гілевіча пішацца лёгка, таму што яна закладзена аўтарам у тэкст. Я з задавальненнем чытаю яго творы, маю аўтограф да кнігі "Повязь".

Алена Асмакоўская, інжынер-будаўнік: "Мая цікавасць да асобы і творчасці Ніла Гілевіча ўзнікла ў сталым узросце, як да аднаго

са стваральнікаў Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны, сябрам якога я стала некалькі гадоў назад. Спачатку было разуменне значнасці гэтага чалавека, а потым жаданне пазнаёміцца з творчасцю. Я купіла дыск, дзе Ніл Гілевіч чытае свае вершы. Пачала сачыцца за яго публікацыямі ў перыядычным друку. Апошнім часам набыла некалькі тамо ў яго збору твораў. З задавальненнем чытаю іх як мастацкую літаратуру, хача яны носяць больш публіцыстычныя і навуковыя характеристы. Мяне хвалюе пазэзія Ніла Гілевіча, ўзрушвае яго адданасць беларускаму слову. Меркаванне гэтага чалавека па пытаннях культуры і чалавечага жыцця для мяне вельмі аўтарытэтнае. Шкада, што здароўе Ніла Сымонавіча больш не дазваляе творчых сустэреч, таму што сустэречы з такім чалавекам - падарунак".

Творчасць Ніла Гілевіча ўвайшла ў мae жыццё яшчэ ў шасцідзесятых гадоў, пад час вучобы ў Белдзяржуніверсітэце, дзе Ніл Сымонавіч працаваў на кафедры беларускай літаратуры і чытаў курс вуснай народнай творчасці. У мae бібліятэцы ёсць і пазэзія, і проза, і навуковыя працы, і публіцыстыка. З вялікай цікавасцю чытаю і перачытаю цыцер 16, 17, 18, 19 тамах (збор твораў у 23 тамах). Раблю для сябе адкрыцці. Менавіта Ніл Сымонавіч адкрыў мне вочы на станоўчую ролю юніятаў. Далучаюся да гэтай думкі і прыгадаю адну гісторыю сённяшняга часу. Яе мне расказала наша суайчынніца, якая выйшла замуж за галандца. I вось калі яна чакала першынца, свякруха прынесла книжку галандскіх народных дзіцячых песень і навучыла яе ён співаць. Потым папрасіла праспіваць беларускія. I вельмі здзівілася, бо нявестка ўспомніла толькі адну песню з тэлеперадачы "Калыханка", забылася нават на пацешкі: "Ласачка", "Кую, кую ножку", якія вельмі любіла ў дзяцінстве. Адчувала яна сябе ў гэтай сітуацыі ніякавата".

Добрае Вам здароўе, дарагі Ніл Сымонавіч, і вялікі дзякуй за Вашыя кнігі, за грамадзянскую пазіцыю і за тое, што Вы ёсць.

Тамара Аўсяннікава,
г. Магілёў.

МАЛІТВА

Божалітасці! Прашу цябе, Дапамажкі Нілу Сымонавічу, Тваёй ласкаю дабраславенаму На справы праведныя. Дай яму сілу сказаць тваё слова. Дыхні на яго лагодным ветрыкам, Каб і яму лягчэй дыхалася. Сагрэй сонечнымі праменчыкамі Яго балашчыя руکі, Каб яму яшчэ пісалася. Прыкладзі да ног яго Зёлкі лясоў тваіх, Каб яго ножанькі хадзілі. Напоўні сэрца яго радасцю І дай нам магчымасць Чуць яго і бачыць Яшчэ многа гадоў. У імя Айца і Сына І Святага Духа, Аман!

Нілу Гілевічу

Няйутульна голаму Дрэву позней восенню. Маўчыцца Яно. Гэсць штосьці высокое і трагічнае ў гэтым маўчанні. Трапеча на ім адзінокі лісток, распяты ветрам і сцюжаю, і маё сэрца трапеча разам з тым лістком, і маё цела сцінае холад, як сцінае ён тое Дрэва. Ад голыкі лісток адараўаўся і, падхоплены ветрам, закружыўся мройна-щаслівой мелодыяй палёту. З тым лістком кру-жу-ся, апускаюся на зямлю і я. I мы трапляем пад абрас няспыннага часу.

Тамара Аўсяннікава.

Акаловіч Леанід Аляксандровіч

Алейнік Іна Міхайлаўна

Алейнік Юры Леанідовіч

Арлова Эрыка

Арлова Эсфір Віктараўна

Архуцік Мікалай

Арцёменка Віталь

Аўдошчанка Валянціна

Байдакова Ганна Дэмітрыеўна

Бамбіза Мікалай Рыгоравіч

Барташэвіч Антаніна

Барэль Васіль

Бордак Наталля Васільеўна

Брыцко Аляксей

Бубала Антон

Буйніцкая Марына

Булавацкі Міхась Пятровіч

Булат Алена Анатольеўна

Бусел Мікалай Кліменцьеў

Бягун Рацібор Аляксандровіч

Бялецкі Віктар Пятровіч

Валуненка Ірына Іванаўна

Варабей Таццяна Пятроўна

Ваўкаўышккая Таццяна

Вератынскі Кірыл Віктаравіч

Войніч Вераніка

Гарбуль Аляксандар Васільев

Гарніцкі Янка Андрэевіч

Гіль Міхайл Нікадзімавіч

Глот Аляксей

Грынкевич Георгі Ігаравіч

Грышчук Ганна Рыгораўна

Дамараўд Святлана

Даніловіч М.А.

Даржынкевич Генрых Фелікс

Джэгайла Уладзімір Васіл

Дзедушкова Алена

Дзенісевіч Лідзія

Дзяржынскская Вераніка Аў.

Дзіцэвіч Юлія

Дзімітрыенка Анатоль Іван

Долбік Ларыса Рыгораўна

Дудар Таццяна Аляксандровіч

Думанская Ганна Рыгораўна

Ермаковіч Леанід Іванавіч

Ермаловіч Васіль Васільевіч

Жаўток Уладзімір

Жэгала Тарэса Міхайлаўна

Зволінскі Тадар

Землякоў Міхайл Канстанцін

Зянковіч Юрэс

Іваноў Максім Генадзевіч

Іўчанкоў Мікалай Мікалаевіч

Кавецкая Наталля Уладзімір

Казак Валянціна

Казлоў Алег Ўгенавіч

Каратай Уладзімір Арсен

Касцючэнка Ірына

Каханчык Зміцер

Качаноўская Наталля

Качарагіна Людміла Алякс.

Клундук Святлана Сяргееўна

Конюк Віктар Лявонавіч

Краўчоў Мікалай

Крой Аляксандар Ільіч

Крупіца Валянціна

Кулеш Алена

Кульбіцкі Сяргей Валер'евіч

Кунцэвіч Зінаіда Мікалаеўна

Куржалай Уладзімір

На месцы “Радзімы” цяпер “Родина”

У Маладзечне на абноўленым да “Дажынак” кінатэатры з’явілася новая шыльда. Замест ранейшага надпісу “Радзіма” цяпер - рускамоўная назва “Родина”.

На пытанне, чаму так адбылося, адказвае генеральны дырэктар КУП “Мінаблікінавідэапракату” Юры Чарновушка:

- Новую шыльду зацвердзіў галоўны архітэктар вобласці Аляксандар Валовіч. Маладзечанскі кінатэатр размешчыны ўздоўж пешаходнай вуліцы Прытыцкага. Шыльды ўсіх будынкаў на вуліцах на рускай мове. Таму вырашылі, што на кінатэатры таксама будзе руская, каб не выбівалася з агульнага контексту.

Гэта не значыць, што мы не любім і ці не паважаем беларускую мову. Але ж, напэўна, не гэта галоўнае. Важна, каб маладзечанцам падаблася якасць абслугоўвання, хадзелася наведаць установу, каб у ёй добра адпачывалася і было прыемна. То е, што цяпер кінатэатр мае рускую

назуву, не значыць, што маладзечанцы больш не ўбачаць назуву “Радзіма”. Тэрмін службы такіх шыльдаў - 5-6 гадоў. Магчыма, калі мы будзем замяніць яе наступны раз, назва кінатэатра зноў будзе беларускай.

Зоя ХРУЦКАЯ. Фота аўтара.
(“Рэгіянальная газета”)

Ахвяраванні на ТБМ

1. Зянькевіч Б.Б. - 21000 р., г. Менск
2. Дзядзькоў В.В. - 20000 р., г. Менск
3. Давідоўскі Ігар - 50000 р., г. Менск
4. Барысенка Васіль - 30000 р., г. Менск
5. Лемцюгова Валяніца - 50000 р., г. Менск
6. Лазарук Тамара - 10000 р., г. Менск
7. Рагаўцоў Васіль - 30000 р., г. Магілёў
8. Чайкоўскі Павел - 15000 р., г. Менск
9. Прыходжанне парапії “Маці Божай яністомнай дапамогі” уніяцкай царквы - 200000 р., г. Менск
10. Кійка Мікола - 20000 р., г. Менск
11. Павідайка В.М. - 20000 р., г. Менск
12. Бархун Любоў - 20000 р., г. Менск
13. Талерчык Тамара - 50000 р., г. Гародня
14. Кукавенка Іван - 20000 р., г. Менск
15. Ілюкевіч С.В. - 10000 р., г. Менск
16. Благачынік Ф.М. - 9000 р., г. Маладзечна

Паведамленне

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705

адправленне плацяжу
Аддзяленне № 539 ААТ “Белінвестбанк”

Рахунак атрыманія 3015741233011 Асабовы рахунак 739

(праўнік, імя, імя па-батькову, адрес)

Від плацяжу		Дата	Сума
Ахвяраванні на дзеяносць			
ТБМ			

Пеня Разам

Плацельшчык

Грамадскае аб'яднанне "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" УНП 100129705

адправленне плацяжу
Аддзяленне № 539 ААТ “Белінвестбанк”

Рахунак атрыманія 3015741233011 Асабовы рахунак 739

(праўнік, імя, імя па-батькову, адрес)

Від плацяжу		Дата	Сума
Ахвяраванні на дзеяносць			
ТБМ			

Пеня Разам

Плацельшчык

Заснавальнік:
ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб реєстрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:
231293, Лідскі р-н, в. Даліна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslowa@tut.by

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Юрась Бабіч, Вольга Іпатава, Юрась Каласоўскі, Ірына Маракіна, Леакадзія Мілаш, Але́сь Петрашкевіч, Аляксей Пяткевіч, Уладзімір Содаль, Станіслав Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў.

<http://nashaslova.mns.by/>
<http://pawet.net/>

Сучасная народная творчасць працягвае традыцыі

Кандыдат мастацтваў Людміла Вакар распавяла пра дзейнасць Віцебскага метадычнага цэнтра народнай творчасці.

- Наш Цэнтр існуе з 1989 года. Раней мы арандавалі памяшканне на маастацка-графічным факультэце, пазней пераехалі ў будынак на вул. Леніна, 35 а. У нашым цэнтры мы арганізуем выставы народнай творчасці маастакоў і майстроў з усёй Віцебшчыны. Тут дэманструюць свае здабыткі раённыя Дамы рамёств: Аршанская, Бешанковіцкая, Чашніцкая, Віцебскі раённы цэнтр рамёстваў “Адраджэнне”. Шмат намаганняў прыкладае Кафедра дэкаратыўна-пракладного маастацтва Віцебскага дзяржаўнага Універсітэта імя Машэрава.

Першыя дамы рамёств з’яўліся на Віцебшчыне. У 1990 годзе інцыятар гэтага руху Мікалай Пашиныкі зрабіў на гэтым акцэнт у сваёй дзейнасці. Дамы рамёств аছінілі ў кожным раёне краіны, сталі не толькі цэнтрамі адраджэння і развіцця беларускага народнага маастацтва, яны спрыялі людзям да радасці творчай самарэалізацыі, аўянілі ў памкненні да яркага стваральнага жыцця.

Народныя майстры сёня асэнсоўваюць гісторычна-культурную спадчыну. Сучасная народная творчасць працягвае культурныя традыцыі. Праз папулярызацыю народнай творчасці ідзе абуджэнне цікавасці да беларускай культуры, народных абрадаў, адыбающа развіццё эстэтычных пачуццяў, выхаванне густоты.

Выкладчыкі гурткоў шмат рупіцаў над тым, каб моладзь пераймала досвед папярэдніх пакаленняў. Гадаванцы гурткоў вышыўкі, саломкляцэння, піннянай цацкі, саламянянай аплікацыі і габеленапляцення не толькі займаюцца рэканструкцыяй твораў землякоў-папярэднікаў. Яны ідуць далей, прыдумваюць свае, уласканальваюць мясоўыя ўзоры, уласныя творы ўводзяць у ранг нацыянальнага маастацтва.

Развіццё рамёству спрыяе захаванню сямейных традыцый, абуджэнню цікавасці да мінуўшчыны, стварэнню і аднаўленню радаводадаў.

Даследванне народнай творчасці закранае такія важныя аспекты як выхаванне ўздеянне, якое спрыяе станаўленню працялубага характеристы.

Беларуская народная кераміка цікавая разнастайнасцю форм і дэкору, выразнасцю.

Майстры розных ганчарных цэнтраў, выкристоўвачы вядомыя прыёмы і спосабы апрацоўкі металу, ствараюць вырабы, непаўторныя па свайму каларыту, вобразнаму настрою. Дэкаратыўныя вазы, глякі, збаны, наборы хатніага посуду прыгожыя і разам з тым зручныя ў побыце.

У Віцебскім метадычнага цэнтра была праведзена выставка “Цвяточкі радзімы васілька” і па ёй выдадзены каталог. У бліжэйшым часе адчыненца выставка шматковага шытва. Многія майстрыхі ўпэўненыя, што вырабы з тканин вылечваюць людзей. Магчыма так, бо кампазіцыі са шматкоў нагадваюць пра квіцень саду і лугу, лясны шум, абуджаюць надзею, любоў і дараць шчасце.

Калектыв Цэнтра браў ўдзел у Рэспубліканскім агляdziце наўнага маастацтва, удзельнічае ў міжнародных праектах. У Варшаве ў прыватным музеі народнай творчасці ў польскага прафесара Мар'яна Пакропака былі прадстаўлены беларускія маастакі.

Перыядычна у цэнтры выстаўляюцца прафесійныя маастакі. Аднаўляе традыцыі сімпатію, узячнасць, добрыя пажаданні: здороўя, кахання, згоды ў сям’і, добрых дзяцей, сцігай жывёлы ў хаме, багатага ўраджаю на ніве.

Беларуская народная кераміка цікавая разнастайнасцю форм і дэкору, выразнасцю.

Гутарыла Эла Дзвінская.

На здымку: Маастак-твазнаўца Людміла Вакар. Фота аўтара.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Аўтары цалкам адказныя за падбор

і дакладнасць прыведзенай інфармацыі

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.

231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Газета падпісаны да друку 26.09.2011 г. у 10.00. Замова № 1843.

Аўт 1 друкаваны аркуш. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2160 руб., 3 мес.- 6480 руб.

Кошт у розніце: па дамоўленасці.